

Kun Google ei riitä

Miten löydän korkeakouluopinnoissa tarvittavat tiedonlähteet?

7.12.2021

Maarit Putous, maarit.putous@uef.fi

UEF // University of Eastern Finland

**Mihin kysymykseen haluat
vastauksen tällä tunnilla?**

Erilaisia tiedontarpeita

... opiskelussakin, esim.

- Yksittäisen faktatiedon haku
- Jo tiedetyn teoksen/artikkelin/julkaisun haku
- Selailu (browsing) aiheella, tekijällä, lehden sisällöstä...
- Tutkimuksen haku jostakin aiheesta
  - laajempi perehtyminen aiheeseen
  - kirjallisuuden kerääminen kattavasti
  - systemaattinen tiedonhaku

Miten arvioit web-lähteen luotettavuutta?

- Kuka, miksi, kenelle, milloin julkaissut?
- Kirjoittaja ja hänen taustaorganisaationsa
- Tiedon tuottaja, kustantaja, julkaisija... organisaatio, julkaisukanava (esim. journal...)
- Minkätyyppinen lähde on kyseessä?
Ammatillinen/tieteellinen? Arkitieto? Virallistieto?

Julkaisutyyppejä verkossakin

Tieteelliset, ammatilliset, yleistajuiset

- Artikkelit lehdissä
- Artikkelit kokoomateoksissa
- Toimitetut teokset (kokoomateokset)
- Kirjat (ns. monografiat), oppikirjat, käsikirjat...
- Selvitykset, katsaukset, kehittämisraportit (discussion papers, working papers...)
- Konferenssijulkaisut (proceedings... conference... congress... abstracts of papers...)
- Väitöskirjat ja muut opinnäytetyöt
(lensiaatintyö, pro gradu, diplomityö, ylempi amk-opinnäytetyö, kandidaatintyö, lääketieteen syventävien opintojen opinnäyte, amk-opinnäytetyö)
- Blogit, kolumnit, uutiset, pääkirjoitukset, web-sivut... yms.

Esimerkkejä:

[Lähdeluettelo ja erilaiset julkaisutyypit](#) / Parikka, Laura. Itä-Suomen yliopisto, Kirjasto

Tutkimustieto / Tieteellinen tieto

- Tieteellisyyden kriteerinä (*varsinkin lehtiartikkeleiden*) yleisesti pidetään julkaistavaksi aiottujen käsikirjoitusten **vertaisarviointia/referee-/peer review – menettelyä** (*blind, double blind*)
- Tieteellisen lehden toimituskunta käyttää tieteenalan asiantuntijoita etukäteisarvioinnissa.
- Kirjojen laaduntarkkailu on **kustantajien**, kustannustoimittajien ja näiden käyttämien asiantuntijoiden vastuulla.
- Tarkista Julkaisuforumista, [JUFO portaalista](#)
Hae lehdellä, kustantajalla tai konferenssilla, älä artikkelin tai kirjan nimellä.
Lehden / kirjakustantajan / konferenssin tasot 1-3.
Ellei löydy tai [on 0](#)?
- Tieteellinen esitystapa, lähdeviitteet ym.
- Tiedon käyttäjän itse selvitettävä, onko käsillä oleva tieteellistä vai ei.

Tieteellinen vai ammatillinen/populaari lehti/julkaisu?		
	Tieteellinen lehti	Ammatillinen/populaari lehti
Kohderyhmä	scholars (professionals); alan tutkijat ja opiskelijat	professionals/general public; alan ammattilaiset ja muuten aiheesta kiinnostuneet
Vertaisarviointi (referee-, peer reviewed -menettely)	on	ei, toimitus on arvioinut artikkelit
Artikkelin pituus, sisältö	perusteellisuus, syvällisyys, raportoi tutkimustuloksia	yleiskatsauksia, lyhyempiä kuin tieteellisessä lehdessä, ajankohtaista ja käytännön tietoa alan ammattilaisille
Tekijä	alan asiantuntija; tekijän titteli ja taustaorganisaatio yleensä kerrottu	alan asiantuntija / toimittaja
Kieli	tieteenalan "jargon"	alan erikoissanastoa / yleiskieltä
Rakenne	usein määrämuotoinen	ei määrättyä muotoa
Viittaukset, lähdeluettelot	viittaukset ja lähdeluettelot	yleensä ei viittauksia eikä lähdeluetteloita, joskus lyhyitä lähdeluetteloita
Kuvitus	taulukot, kaaviot yms.	värikuvat, valokuvat, mainokset...
Ilmestymistiheys	4-6 krt/v tai 1 krt/kk	useammin kuin tieteellinen lehti (ei erotteleva ominaisuus)
JUFO-taso (Julkaisufoorumi)	1, 2, 3	0 tai ei löydy lainkaan
Esimerkkejä	Hoitotiede, Hallinnon tutkimus, Janus, Kasvatus, Oikeus, Sosiologia, Yhteiskuntapolitiikka, Journal of...	Pro Terveys, Sairaanhoidtaja, Sosiaaliturva, Tilisanomat, Taloustaito, Lapsen maailma....

Kriittisesti neuvotaan suhtautumaan

(esim. opinnäytetyön lähteinä)

- amk-opinnäytetöihin ([www.theseus.fi/...](http://www.theseus.fi/)) ja pro gradu -töihin
- ammattilehtiin ja järjestöjen julkaisuihin
- sanomalehtiin
- hallinnon selvityksiin
- oppikirjoihin (text books)
(kurssikirjoina käytetään tieteellisiäkin teoksia)
- kirjallisuuteen, jossa ei ole laadukasta lähdeluetteloa

... tietokantahakujenkin tuloksiin näitä tulee! Ole tarkkana!

ScienceDirect

SAGE researchmethods

ProQuest

PubMed.gov

EBSCOhost

Web of Science™

EDILEX

Andor Google scholar Melinda Medic

BASE
Bielefeld Academic Search Engine

Scopus

MOT
DICTIONARIES

ProQuest
RefWorks

DUODECIM
OPPIPORTTI

Hakuvälineitä,

Google – Google Scholar – Finna.fi - UEF Primo – Tietokannat

- [Google – Google Scholar – UEF Primo – Tietokannat](#) (UEF) + [Hyvä tietää hakukoneista](#) (Tritonia)
- Scholar Google, <http://scholar.google.fi>
  - ei määrittele tieteellisyyttä (myös amk-opinnäytetöitä ja graduja!)
  - kannatta kokeilla englanninkielisillä hakusanoilla!
  - full text –saatavuus?
- Mieti, mikä organisaatio olisi ao. tietoa tuottanut. Hae suoraan sieltä:
Esim. [THL](#) -> [Julkari-julkaisuarkisto](#), tilastoja yms.
- Kansallinen Finna, <https://finna.fi/>
Esim. eri yliopistojen väitöskirjat, mutta ei organisaatiolle hankittuja e-kirjoja.
Käytä aineistotyyppirajauksia!
- Oman kirjastosi Finna, Primo, Andor... tai muu hakuväline
- Avoimen tiedon hakuvälineitä esim. BASE, CORE ym. Lisää esim. [Avoimen tiedon hakuopas](#) (UEF)
- Kirjastosi hankkimat oman alasi kansainväliset (artikkeli)tietokannat,
Esim. UEF: Tietoaineistot tieteenaloittain:
<http://www.uef.fi/fi/web/kirjasto/tiedonhaku-ja-tiedonhaun-opetus/alakohtaiset-tiedonhaun-palvelut>

Miten kannattaa edetä?

- Tutusta tuntemattomaan
- Kotimaisesta ulkomaiseen
- Läheltä kauemmas
- Yleisestä erityiseen

Samalla keräten vinkkejä hakusanoiksi.

- Pura aiheesi käsitteiksi ja mieti niille hakusanat; synonyymit, rinnakkaiset, rajaavat, vieraskieliset
- Vältä prepositioita, artikkeleita, kokonaisia lauseita, taivutettuja muotoja (google-hauissakin)
- Mieti miten yhdistelet hakusanojasi

Hakusanoista

Esim. Google-ohjeessa:

"Ajattele, miten etsimäsi sivu on kirjoitettu.

Hakukone ei ole ihminen, se on ohjelma, joka etsii kirjoittamiasi sanoja verkkosivuilta.

Käytä sanoja, jotka luultavimmin esiintyvät sivulla.

Esimerkiksi sen sijaan, että kirjoittaisit [*päähän sattuu*], kirjoita [*päänsärky*], koska sillä termillä aiheesta puhutaan lääketieteellisillä sivuilla.

Kysely [*missä maassa lepakoiden sanotaan tuovan hyvää onnea?*] on selkeä ihmiselle, mutta asiakirja, jossa vastaus esiintyy, ei välttämättä käytä näitä sanoja.

Käytä sen sijaan kyselyä [*lepakot tuovat hyvää onnea*] tai jopa vain [*lepakot hyvä onni*], koska niin itse sivulla luultavasti lukee."

<http://support.google.com/websearch/bin/answer.py?hl=fi&answer=134479&topic=1221265&ctx=topic>

(luettu, joulukuu 2018)

Haun suunnittelu ja hakusanojen ideointi

- Millaisilla sanoilla aiheesta on voitu kirjoittaa?
- Synonyymit, vaihtoehtoiset, rinnakkaiset käsitteet
- Rajaavat, tarkentavat käsitteet
- Laajemmat/suppeammat käsitteet
- Tunnista pääkäsitteet ja niiden väliset suhteet
- Englanninkieliset käsitteet
- Terminologia eri maissa

- Miten sanat taipuvat? Yhteen vai erikseen? ("fraasit")
Lyhenteet? Erilaiset kirjoitusasut?
- Tiedonhaku on "kielipeliä"

Hakusanojen muoto ja yhdistäminen

- Sanojen taivutusmuodot yms. katkaisumerkillä
  - yleisimmin *-merkki, esim.
organi* -> organism, organising, organization, organizational, organisational... (liian väljä!)
leader* -> leader, leaders, leadership...
- Fraasi (as a phrase)
  - sanat peräkkäin tietyssä järjestyksessä, esim.
"patient records", "personnel management" ...
- Hakusanojen yhdistely
Boolean logiikka: AND, OR, NOT

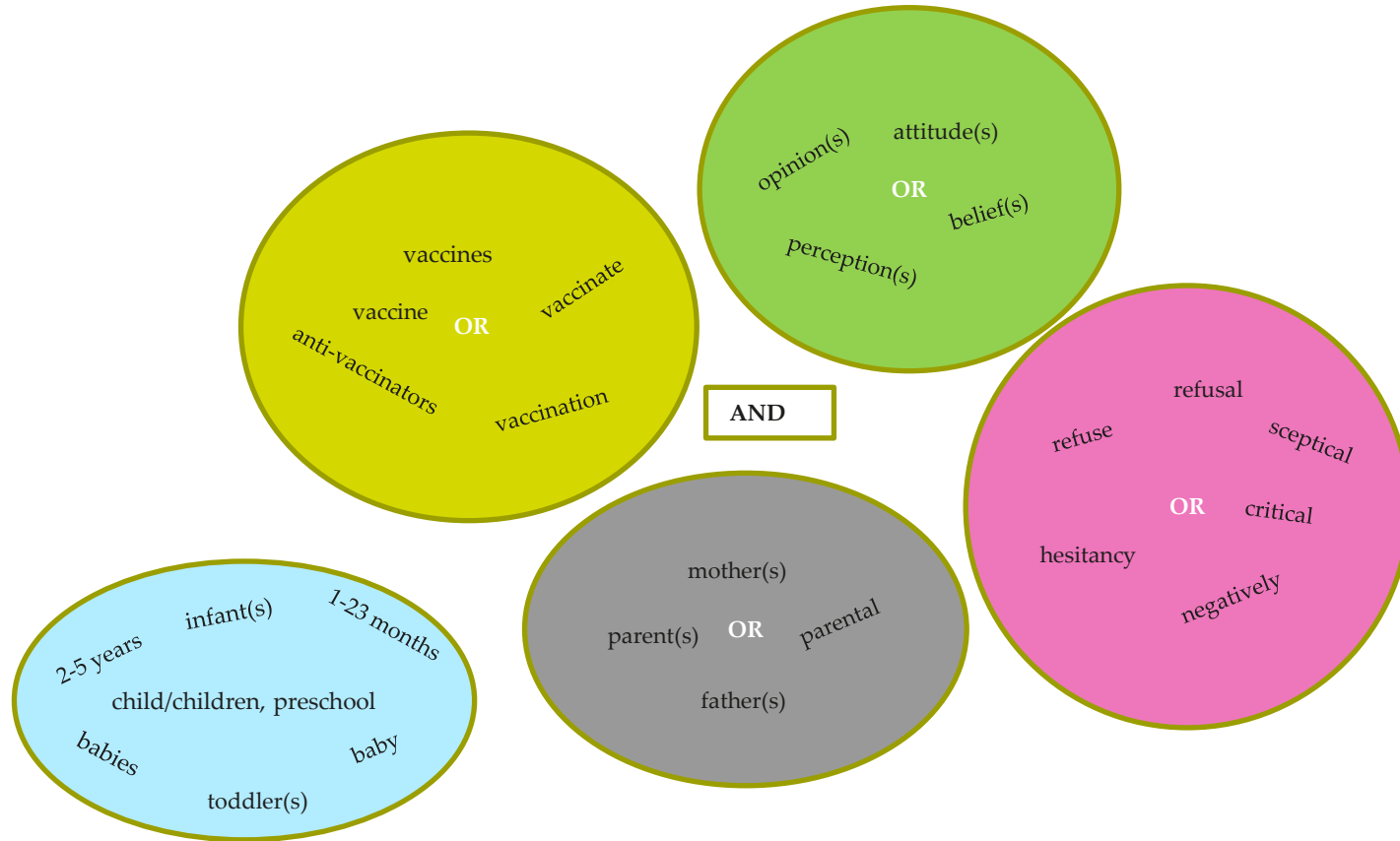
Voi tehdä monta erillistä hakuakin, mutta...

Esimerkki: Nuorten päihteiden käyttö

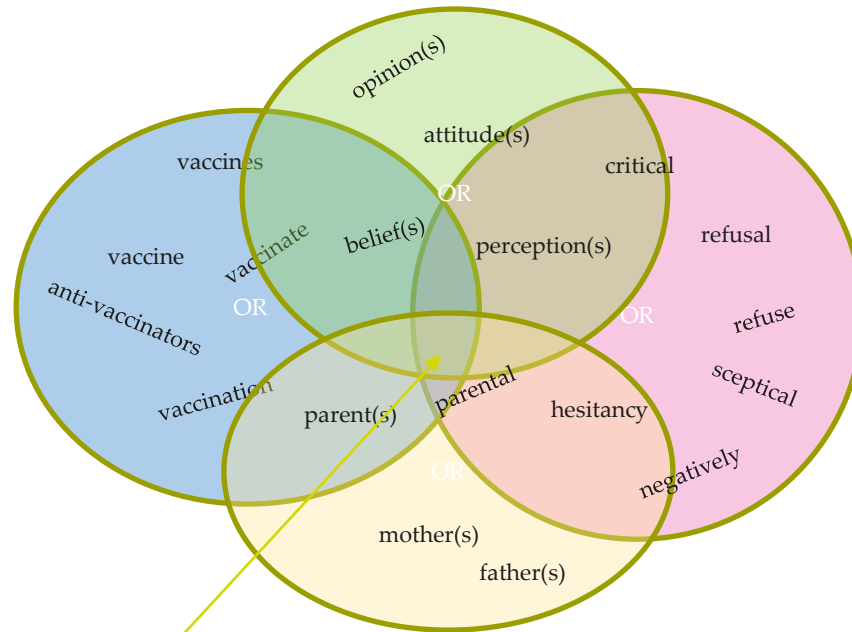
- päih* AND nuor*
huum* AND nuor*
alkohol* AND nuor*
--> **kaikki yhteen:** (päih* OR huum* OR alkohol*) AND nuor*
- ("alcohol abuse" OR "drug abuse" OR "substance abuse")
AND (young OR adolescen* OR teen* OR youth)
AND prevent*
NOT smoking

Kotimaista ja kirjatyypistä aineistoa on syytä hakea väljemmin kuin kansainvälistä artikkeliaineistoa.

Esimerkki 2: Mitkä tekijät vaikuttavat xx-ikäisten lasten vanhempien rokotuskielteisyyteen?

vaccin* AND (parent* OR mother* OR father*) AND (attitud* OR opinion* OR percept* OR belief*) AND (hesita* OR refus* OR negative* OR critic* OR sceptic*)

Esimerkki 3 väitöskirjojen haku kansallisesta Finnasta, aiheena vanhusten päihteiden käyttö

(vanhu* OR ikäänty* OR elder* OR "old people" OR aged) AND (päih* OR huum* OR alkohol* OR alcohol* OR substance*)

Tee ensin haku. Rajaa sitten aineistotyyppillä!

Aineistotyyppi:
Opinnäyte > Väitöskirja

The screenshot shows the Finnasta search interface. The search bar contains the query: (vanhu* OR ikäänty* OR elder* OR "old people" OR aged) AND (päih* OR huum* OR alkohol* OR alcohol* OR substance*). The search results are filtered by 'Opinnäyte > Väitöskirja'. The results list shows two items:

- Lifestyle factors and ischemic cerebral infarction at [<=] 60 years**
Väitöskirja
Haapaniemi, Helena ; Haapaniemi, Helena
1997
Aiheet: "...ikäntyneet..."
NÄYTÄ MUUT VERSIOT (2)
Jyväskylän yliopisto - Jykdok
- Perspectives on alcohol consumption in older adult**
Väitöskirja
9789521085222 (Verkojulkaisu (yhteenveto-osa, PDF):)
Immonen, Sirpa, 1956-

Vastasinko alun kysymykseesi?

